



Zem

**Druhá kniha
z cyklu ŽIVLY**

JOHN BOYNE

Zem

JOHN BOYNE

Zem

Z angličtiny preložil
OTTO HAVRILA

slovar

Copyright © John Boyne 2024

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o, Bratislava 2025

Translation © Otto Havrila 2025

ISBN 978-80-556-6575-7

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Larrymu Finlayovi



I

Snívало sa mi, že sa mi sníva o vlhkej sivej ostrovnej pôde a príjemnej vôni, ktorú vydáva po daždi, o vzdialenom mieste, kam už nikdy v živote nevčkročím. Mama mi raz vysvetlila, že tá vôňa vzniká z chemických látok a baktérií v zemi, ktoré po navlhnutí vypúšťajú do vzduchu aromatické spóry. Vôňa nám podľa nej lahodí preto, lebo chceme veriť, že miesto, kde nás jedného dňa pochovajú, bude príjemné.

Som hore už takmer hodinu, keď sa mi rozsvieti mobil. Správa. Nevšímam si ju, až kým po chvíli nepríde ďalšia. Keď odpojím telefón od nabíjačky, zbadám, že správu, ako som správne predpokladal, mi poslal Robbie.

Prečítam si prvú:

Dnes s tebou rátam, kamoško. Nesklam ma.

Potom druhú:

Vymaž to, dobre?

Premýšľam, ako môže byť taký hlúpy a píše mi esemesky. Také správy nám len uškodia. Zo skupinového chatu na WhatsApp, kde sa musel vychvaľovať, čo sme v ten večer vyvádžali, a z odpovedí, ktoré si mohol ktoľvek prečítať, sme vyzerali ako netvori. Myslí si, že vystatovanie je dôkazom našej neviny, že keby sme naozaj spáchali nejaký zločin, tak by sme sa s tým určite nechválili. To je možno pravda, no vari nevie, že ak aj tie správy vymažeme, nič to neznamená? Všetko je uchované vo vnútornej pamäti telefónu, v cloude alebo na nejakom anonymnom serveri v rozľahlých úložiskách pod Mohavskou púšťou.

Nič nezmizne. Nič neupadne do zabudnutia. Všetko, čo dnes povieme alebo urobíme, ostane s nami už navždy.

Vstanem z postele a položím nohy na koberec. Nohy, ktoré dokážu to, čo nohy iných chalanov nedokážu. S ľahkosťou Rudolfa Nurejeva behať po ihrisku, obchádzať protihráčov, prebrať im loptu a nečakane vystreliť. Zakrútiť loptu v dokonalom oblúku z rohu priamo na hlavu vybraného útočníka alebo ju poslať ponad skáčucich obrancov s rukami na rozkroku do pravého horného rohu brány. Koľkokrát ma odniesli k postrannej čiare, kde som pred armádou našich fanúšikov s rozťahnutými rukami padol na kolená a tváril sa, že mi záleží na ich

obdiv! Moje nohy to robili odjakživa, tak ako vedia niektoré deti kresliť, spievať alebo napodobňovať druhých. Žiaľ, týmto nadaním boli obdarované nesprávne končatiny, lebo ja som nechcel byť futbalistom. Chcel som byť maliarom, no moje oči a ruky nedostali talent, aký dostali moje nohy.

Podídem k závesom, rozhrniem ich a pozriem dolu na rezidenčné parkovacie miesta. Na slnku sa jagá moje jasnožlté Audi R8. Vlni som zaň vysolil stodvadsaťtisíc libier, dvojmesačnú mzdu, no jazdím na ňom len na tréningové ihrisko a naspäť. Lacnejšie by bolo chodiť taxíkom.

Štrnásťposchodový činžiak, v ktorom bývam, stojí na predmestí, pri rieke. Na každom poschodí sa nachádza len jeden byt s rozlohou dvestoosemdesiatdva metrov štvorcových, ja bývam na dvanástom. Oproti, na druhej strane dokonalého kruhového kvetinového záhonu s fontánou uprostred, stojí úplne rovnaký činžiak, v duplexe tam býva Robbie. Na podlažiach podo mnou majú byty dvaja známi herci, úspešná popová hviezda a bývalý minister vnútra. V Robbieho činžiahu bývajú ďalší traja futbalisti a deti akéhosi televízneho moderátora. Sú to oveľa pristrannejšie byty, než potrebujeme. V každej miestnosti sa nachádzajú bezdrôtové reproduktory, a keď si chcem vypočuť nejakú pesničku, stačí nahlas povedať jej názov, hneď sa pustí. Hlasom ovládam teplotu v byte, vodovodné kohútiky aj podlahové kúrenie. Mám šesť televízorov – v obývačke, v každej z troch spální, v kuchyni a v kúpeľni nad vaňou. Uprednostnil by som jednoduchšie bývanie, ale klub trval na svojom, lebo občas

za nami pošle novinárov, aby nás odfotili, ako relaxujeme s priateľkami, a fanúšikovia nás chcú vidieť práve v takomto prostredí. Niežeby som mal priateľku. Hoci jednu mi dohodili po niekoľkých týždňoch, čo som sa nasťahoval do bytu – v éteri práve prvýkrát zaznela pieseň *Hello!* Vyzerala priateľská, dokonca navrhla, aby sme potom zašli na pohárik, ale odmietol som, vyhovoril som sa na ranný tréning.

„O nič mi nejde,“ povedala. „Chcem ísť len na pohárik. Už tri roky žijem so ženou.“

Zopakoval som, že nikam nejdem.

„Tak potom sa rozlúčime,“ povedala a pobožkala ma na líce. „Bolo to zábavné, Evan.“

Keď zamierim do kúpeľne spojenej so spálňou, zazvoní mi mobil. Vzdychnem, predpokladám, že je to Robbie, ale nie – pozriem na obrazovku, vidím, že volá otec. Rodičia pricestovali pred štyrmi dňami, bývajú v hoteli v centre mesta. Bol by som radšej, keby vôbec neprišli, ale nič som s tým nemohol robiť. Rozmýšľam, že nezdvihnem, no viem, aký je otec. Bude vyzváňať, kým sa neozvem.

„Ahoj,“ poviem, keď si priložím telefón k uchu.

„Tak už si hore?“

„Jasné, že som hore.“

Počujem, ako ťažko dýcha. Tento život, tento príšerný život, aký žijeme, bol jeho sen, nie môj. Stal som sa tým, čím chcel, aby som sa stal za tie štyri roky, čo som opustil ostrov, no stále ma kontroluje.

„Pozor na jazyk,“ povie potichu ako Liam Neeson v tom filme a ja v nose zacítim vôňu hliny ako vždy, keď

sa bojím alebo keď si spomeniem, čo som urobil a prečo som utiekol.

„Prepáč,“ poviem.

„Ideš taxíkom?“

„Áno.“

„Zabezpečil ti ho klub?“

„Nie. Klub sa nemôže do toho miešať.“

„Chceš, aby som sa s nimi pozhováral?“

Dusím v sebe smiech. Ten nevedomý blázon si naozaj myslí, že klub dá na jeho reči. Klub so svojím majiteľom, riaditeľmi a majetkom majú hodnotu tristo, štyristo miliónov libier. Otec so svojím statkom, tretinovým podielom v obchode s potravinami a päťtinovým podielom lode možno na ostrove niečo znamená, ale tu je nula. Nepustili by ho ani cez dvere.

„Nechaj to radšej tak,“ poviem. „Použijem aplikáciu, bude to jednoduchšie.“

„Dobre.“ Dlhá pauza. Nemám položiť? uvažujem, no rozhodne za mňa a zloží on. Hodím telefón na posteľ, dám si dlhú horúcu sprchu, starostlivo sa oholím, fénom si vyfúkam plavé kadere. Viem, že vďaka tým vlasom vyzerám ako neviniatko, mohol by som to využiť. S mojou detskou tvárou ani zďaleka nevyzerám na dvadsaťdva. Neviniatko. Keby som v meste nebol taký známy, v bare by ma asi ani neobslúžili. Mám jediný problém: sám si zaplatiť za pitie. Keď niekam zájdem, dievčatá chcú sedieť pri mne čo najbližšie a chalani chcú byť mojimi najlepšími priateľmi. Totiž – keď som niekam zašiel. Už to nerobím, dôvody sú jasné. Pravidelne sa stretávam len s Wojciechom, no zdá sa, že aj on prehodnocuje náš vzťah.

Občas zájdeme do miestnej krčmy, hostí tam futbal ne-zaujímá, sedím otočený k stene s bejzbalovou čiapkou potisnutou do čela. No častejšie príde ku mne, pozeráme spolu nejaký film, hlavu si mu položím na kolená. Mám rád, keď ma hladká po vlasoch. Robievala to tak mama, keď som bol malý, ležal som na pohovke a stále dokola som sa díval na *Boj hračiek*. S Cormacom sme poznali každú repliku, navštevovali sme sa a hrali sme scény z filmu našim rodičom, pučili sa od smiechu, dokonca aj otec, ktorý sa usmial iba párkrát za rok, akoby ho to stálo viac, než si môže dovoliť.

Otvorím skriňu vo veľkom šatníku a prezriem si obleky na vešiakoch. Väčšinu vidím prvýkrát, lebo oblečenie si nekupujem sám. Klub zamestnáva jednu ženu, volá sa Lucy, tá sa o nás v tomto smere stará. V laptope má zapísané miery všetkých hráčov – čísla košiel a topánok, dĺžku nohavíc – a podľa všetkého intuitívne vie, v čom budeme vyzerat' najlepšie. Každý mesiac prídu dva balíky, jeden z Nike, pretože je mojím sponzorom – *bola* mojím sponzorom –, druhý od jednej veľkej luxusnej značky. Keď sa v nich odfotím a fotografie sa objavia v časopisoch, na účet mi pribudne tridsať až päťdesiat percent ich ceny, podľa toho, o aký časopis ide. Boxerky ani ponožky si neperiem; po jednom použití putujú do koša. V zásuvke vždy čakajú desiatky nových. K tomu, ako sa dnes mám obliecť, som dostal jasné pokyny: jednoducho, ale na úrovni. Musím pôsobiť dojmom, že som si dal záležať, lebo ma mrzí, čo sa okolo nás deje, ale že svojmu vzhľadu nevenujem zas veľkú pozornosť, lebo som traumatizovaný tou nespravodlivosťou. Nakoniec si vyberiem

tmavomodrý oblek Armani, bielu košeľu Balenciaga, námornícky modrú kravatu Tom Ford a tmavohnedé topánky Ted Baker, aj keď sa v nich moje drahocenné chodidlá necítia pohodlne. Keby som ich nosil dlho, možno by mi trvalo poškodili nohy a oslobodili by ma od futbalu.

Kým sa však oblečiem, pozriem na seba v celotelovom zrkadle v spálni. Dnes ráno mi ľavá ruka trochu stípla, občas sa mi to stáva, keď som v strese. Pred pár rokmi som ju mal zlomenú – či skôr zlomili mi ju –, odvtedy to už nie je ono. Stále som však vo forme, lebo chodím do telocvične a bazéna v činžiaku, no tehličky sa mi už nerysujú ostro. S Robbiem sa teraz nesmieme pohybovať v blízkosti klubu, preto sa nemôžem stravovať v hráčskej kantíne, kde je každé jedlo starostlivo pripravené a nutrične vyvážené, takže so stravou to išlo dolu kopcom. Trikrát za týždeň nám klub pošle – v prísnej tajnosti – súkromného trénera. Robbie má cenu desať miliónov libier a ja vyše päť miliónov, klub si musí svoj majetok chrániť. Keď sa to všetko skončí a dobre to pre nás dopadne, očakáva sa, že sa čo najskôr znovu objavíme na ihrisku. Ak to dopadne zle, viac o nás nepovedia ani slovka. Vymažú nás zo svojich databáz, akoby sme nikdy neexistovali, zrejme nám vyplatia aj poistné.

O štvrt na desať som oblečený, vrátim sa k oknu a čakám, kedy sa objaví Robbie. Po chvíli zastane pred jeho činžiakom taxík, Robbie vyjde z vchodových dverí a vykročí k taxíku. Keď odídu, otvorím aplikáciu a objednám si taxík. Pravdaže, mohol som sa odviezť s Robbiem, no naša obhajkyňa Catherine povedala, že bude lepšie, keď príde každý sám.

Keď taxík zastane, stojím pri fliačiku zeme zarastenej trávou – developerov záväzok životnému prostrediu –, zelenej svätyni, kde hmyz a vtáky môžu nerušene žiť a hniezdiť. Je to kúsok divokej krásy, no skrýva tajomstvo. Natoľko som pohrúžený do myšlienok, že taxikár musí zatrúbiť, aby ma vytrhol zo zamyslenia. Otočím sa, otvorím zadné dvere a nastúpim. Cieľ cesty som zadal vopred, nemusíme sa teda rozprávať. Zvyčajne som rád, keď je pustené rádio, no teraz hrajú *Absolútnych začiatočníkov* od Davida Bowieho, preto ho požiadam, aby to vypol. Mám sklonenú hlavu, tvárim sa, že hľadím do telefónu, až v polovici cesty si všimnem, že na mňa ustavične pokukáva v spätnom zrkadle.

„Ja vás poznám,“ povie.

Neodpoviem.

„Dnes sa to začína, však?“

Prikývnem.

„Som váš fanúšik,“ pochváli sa so širokým úsmevom.

„Ten gól, čo ste strelili proti...“

„Ďakujem,“ preruším ho. Nepotrebujem si oživovať svetlé okamihy svojej krátkej kariéry.

„Ako dlho to potrvá?“ spýta sa.

„Vraj niekoľko týždňov.“

„Ak chcete,“ navrhne, „môžem po vás prísť každé ráno. A keď skončíte, môžem vás zase odviezť naspäť. Uľahčí vám to život.“

Má pravdu. S jedným taxíkom a šoférom by to bolo pohodlnejšie. Po dvoch-troch dňoch ho omrzí ustavične sa ma niečo vypytovať.

„Dobre teda,“ odvetím.

„O koľkej mám dnes po vás prísť?“

„O štvrtej.“

„A zajtra ráno? O pol desiatej?“

„Áno.“

„Účet vám dám, až keď sa to všetko skončí.“

„Výborne.“

„Takže nie, aby ste išli do väzenia!“

Zaškrípem zubami.

„A ako vás mám volať? Evan alebo pán Keogh?“

„Evan,“ odvetím.

„Ja som Max,“ povie, siahne do priečinka medzi prednými sedadlami, vytiahne vizitky, jednu mi podá. „Nájdete tam o mne všetko. Ale nič sa nebojte, budem tam, kde mám byť.“

„Ďakujem,“ poviem. Keď zabočí za roh, pred mnou sa objaví budova súdu a zálaha novinárov. Uvedomím si, že som mal odísť pred Robbiem. Keby prišiel, bol by som už dnu a novinári by sa sústredili naňho. Napokon, je väčšia hviezda než ja. Teraz sa zamerajú na mňa.

Taxík zastane, položím ruku na kľučku.

„Riadne s nimi zatočte!“ s úškrnom sa ku mne otočí Max. Zuby žlté, ústa krivé ako nejaký polárny bádateľ na starej fotografii. Spod goliera na košeli, z uší i nosa mu vykúkajú chlpy. Hotový lesný muž. „Pamätajte – žena, ktorá ide s dvoma mužmi, je obyčajná štetka. Porota to pochopí, dajte na moje slová. Myslíte, že som to nezažil? Ženskú, čo hovorí nie, a pritom myslí áno? Stokrát!“

Predstavím si, že mu chytím do rúk hlavu a otrieskam ju o lacnú koženku medzi sedadlami, kým nebude po ňom. Nič však neurobím, lebo som zbabelec. Namiesto

toho len prikývnem, otvorím dvere a vystúpim. Cvakanie fotoaparátov a huriavk, akoby som neprišiel na súdny proces, ale na filmovú premiéru. Keď sa Max pohne, premýšľam, či zbadá, ako jeho vizitku pokrčím a odpálím ukazovákom, pristane na tmavej zemi pri kríkoch pred budovou. Nech si o štvrtej pokojne príde, nebudem naňho čakať.

Pristúpi ku mne policajt. Predpokladám, že ma chce odviesť do budovy, ale nie, vyčíta mi, že robím neporiadok, a prikáže mi, aby som zdvihol odhodenú vizitku. Fotografi fotia, novinári na mňa pokrikujú. Vizitka sa od vlhkej zeme zašpinila, zababrem si prsty na ľavej ruke, ale nechcem si ich utierať o oblek, radšej vojdem do budovy, prejdem okolo ľudí, ktorí čakajú v hale a otáčajú sa za mnou, hodím vizitku do najbližšieho koša a strčím ruku pod kohútik s dezinfekciou. Zavriem oči, dúfam, že keď ich zase otvorím, budem znovu dieťa, ktoré kričí Cormacovi do tváre: *Si... hračka!* a on zarmútene pokrúti hlavou a povie, že som smutný čudný malý mužiček a že ma ľutuje.